

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне
значення результатів дисертації
СКОМАРОВСЬКОГО ВЛАДИСЛАВА ВОЛОДИМИРОВИЧА
на тему «Забезпечення продовольчої безпеки як базису
економічної стійкості України»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
051 «Економіка»

Дисертаційна робота Скомаровського В. В. «Забезпечення продовольчої безпеки як базису економічної стійкості України» присвячена вирішенню актуального науково-прикладного завдання, що полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних положень, науково-методичних підходів і практичних рекомендацій щодо забезпечення продовольчої безпеки як інтегральної складової економічної стійкості держави в парадигмі сталого соціально-економічного розвитку. Особливу увагу приділено визначенню взаємозв'язку продовольчої безпеки, економічної стійкості та сталого розвитку, виявленню впливу умов міжнародної торгівлі, боргового навантаження, ВВП на душу населення та політичної стабільності на стан продовольчої безпеки, а також формуванню напрямів удосконалення механізмів державного регулювання продовольчої системи з урахуванням наслідків війни та повоєнного відновлення.

Тематика дослідження є надзвичайно актуальною, оскільки забезпечення продовольчої безпеки України в умовах глобалізаційних процесів, повномасштабної війни, кліматичних змін та інституціональних трансформацій є однією з ключових передумов збереження економічної стійкості держави, захисту її національних інтересів, підтримання конкурентоспроможності аграрного сектору та формування засад повоєнного відновлення. Від рівня продовольчої безпеки залежить здатність держави гарантувати фізичну й економічну доступність якісного продовольства для всіх верств населення, мінімізувати наслідки зовнішніх і внутрішніх шоків та забезпечувати стабільний соціально-економічний розвиток. Актуальність дослідження

зумовлена також порушенням логістичних ланцюгів, скороченням виробництва й експорту аграрної продукції, зростанням цін на продовольство, паливо та добрива, посиленням боргового навантаження і потребою у формуванні нових підходів до оцінювання та моніторингу продовольчої безпеки. У цьому контексті дисертація Скомаровського В. В. є своєчасною, науково обґрунтованою і практично затребуваною.

Наукова новизна дисертації полягає у поглибленні теоретико-методологічних засад забезпечення продовольчої безпеки як базису економічної стійкості держави та обґрунтуванні науково-практичних підходів до її оцінювання в умовах глобальної нестабільності. Серед найбільш значущих науково нових результатів здобувача слід виокремити такі:

у роботі вперше побудовано й емпірично верифіковано інтегровану кореляційно-регресійну модель взаємозв'язку цінового індексу умов торгівлі, гарантованого державою боргу та стану продовольчої безпеки (встановлено статистично значущий прямий зв'язок: $r = 0,71$; $D = 0,51$; підвищення цінового індексу умов торгівлі на 1 % асоціюється зі зростанням гарантованого боргу на 69,51 млн дол. США), а також синтезовано двофакторну модель оцінювання глобального індексу продовольчої безпеки для 32 країн з кількісним визначенням впливу ВВП на душу населення та політичної стабільності;

удосконалено операційне визначення категорії «продовольча стійкість держави» та введено індикатор «продовольча напруженість», що дає можливість вимірювати мінімально допустиму імпортозалежність і керувати ризиками, балансуючи між лібералізмом і протекціонізмом;

удосконалено методичний підхід до аналізу еволюції теоретичних засад продовольчої безпеки, теоретико-методичні положення розгляду продовольчої безпеки як ключового компонента економічної та національної безпеки на основі багаторівневої системи оцінювання ризиків, цілісну модель державного регулювання продовольчої безпеки в умовах децентралізації, а також аналітичну рамку, що поєднує параметри міжнародної торгівлі, боргового навантаження та економічної стійкості з показниками продовольчої безпеки (із застосуванням коефіцієнта Джині та коефіцієнта продовольчої стійкості);

набули подальшого розвитку теоретико-методологічні засади визначення

взаємозв'язку продовольчої безпеки, економічної стійкості та сталого розвитку, підходи до ідентифікації глобальних загроз продовольчій безпеці та методичний інструментарій оцінки фізичної й економічної доступності продовольства.

Теоретичне значення одержаних результатів полягає у розвитку сучасної економічної теорії в частині поглиблення наукових уявлень про сутність, структуру, чинники та інституційні засади забезпечення продовольчої безпеки як базису економічної стійкості держави. Автором систематизовано еволюцію теоретичних підходів до трактування продовольчої безпеки, розкрито взаємозв'язок між продовольчою безпекою, економічною стійкістю та сталим розвитком, синтезовано чотиривимірний підхід ФАО (наявність, доступ, стабільність, споживання/якість) із композитними індексами (GFSI) та інтегровано три контури формування стійкості – зовнішньоторговельний, борговий та інституційно-дохідний. Вагомим теоретичним результатом є обґрунтування переходу від доктрини «самодостатності» до концепції «продовольчої стійкості» та запропонована ризик-орієнтована парадигма державного регулювання продовольчої системи. Теоретичні положення дисертації можуть бути використані для подальших досліджень проблем продовольчої безпеки, економічної стійкості, аграрної політики та сталого розвитку.

Практичне значення дисертації Скомаровського В. В. полягає у можливості використання її положень і висновків при формуванні та реалізації державної політики у сфері продовольчої безпеки, удосконаленні механізмів державного регулювання аграрного сектору, розробленні заходів реагування на воєнні та економічні ризики, а також у процесі повоєнного відновлення продовольчої системи. Практичну цінність мають запропонований індикаторний інструментарій (коефіцієнт продовольчої стійкості, показники просторової концентрації, «продовольча напруженість»), керована рамка «торгівля – борг – продовольча безпека», узгоджена з Цілями сталого розвитку № 2 і № 17, а також рекомендації щодо формування стратегічних резервів, розвитку логістики, переробки та адресної соціальної підтримки вразливих груп населення.

Дослідження виконувалося відповідно до плану науково-дослідних робіт

Донецького національного університету імені Василя Стуса за темою «Стратегія розвитку складних соціально-економічних систем в новій економіці» (номер державної реєстрації 0122U201632, 2023–2024 рр.), у межах якої автором обґрунтовано інституційно-економічні засади державного регулювання системи продовольчої безпеки України в контексті економічно стійкої моделі розвитку.

Положення дисертації можуть бути використані органами державної влади, органами місцевого самоврядування, аналітичними центрами, науковими установами та закладами вищої освіти для вдосконалення методичного забезпечення моніторингу продовольчої безпеки, ідентифікації загроз, моделювання сценаріїв розвитку та підготовки фахівців з економіки, державного управління й економічної безпеки. Результати дослідження впроваджено у діяльності Департаменту міжнародного співробітництва та регіонального розвитку Вінницької обласної військової адміністрації (довідка № 1579/0-1 від 16.10.2025), Територіального управління Бюро економічної безпеки України у Вінницькій області (довідка № 23.1/09/11-60/2900-25 від 18.12.2025), а також у навчальному процесі КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти» (довідка № 01/21-451 від 31.10.2025) та Донецького національного університету імені Василя Стуса (довідка № 34-26/12.0.24 від 15.04.2026).

Дисертація виконана особисто, містить наукові положення, що отримані здобувачем особисто, і які мають істотне теоретичне і практичне значення для розвитку економічної науки та забезпечення продовольчої безпеки України.

Основні положення та результати дисертації опубліковано у 11 наукових працях, серед яких: 6 статей у наукових виданнях, включених до переліку фахових видань України (4 – у співавторстві), та 5 публікацій за матеріалами науково-практичних конференцій. Наукові результати дисертації повною мірою висвітлені у публікаціях автора та пройшли належну апробацію:

1. Козловський С. В., Гнідова Б. О., Скомаровський В. В., Мохар Д. О. Проблеми розвитку аграрної галузі в умовах війни в Україні. Агросвіт, 2024, № 11. С. 83-93. URL: <http://dx.doi.org/10.32702/2306-6792.2024.11.83> (журнал категорії «Б»). Особистий внесок полягає у розробці теоретико-методичних положень розвитку аграрної галузі в умовах війни.

2. Козловський С. В., Скомаровський В. В., Солоненко Ю. В., Довгалюк Ю. С. Оцінка стійкості економічного розвитку України в умовах війни. Інвестиції: практика та досвід. 2025. № 9. С. 78-82. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.9.78> (журнал категорії «Б»). Особистий внесок полягає у розробці концептуальних заходів з підвищення стійкості економічного розвитку України.

3. Козловський С. В., Скомаровський В. В. Продовольча безпека як основа економічної безпеки держави в умовах війни. Інвестиції: практика та досвід. 2025. № 15. С. 87-94. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.15.86> (журнал категорії «Б»). Особистий внесок полягає у визначенні критеріїв та факторів продовольчої безпеки та чинників, що визначають глобальні продовольчі проблеми.

4. Скомаровський В. В. Оцінка стану продовольчої безпеки України. Ефективна економіка. 2025. № 10. URL: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.10.129> (журнал категорії «Б»).

5. Козловський С. В., Скомаровський В. В. Моделювання оцінки факторів впливу на стан продовольчої безпеки та досягнень Цілей сталого розвитку. Економіка і організація управління. 2025. № 4(60). С. 84-95. URL: <http://doi.org/10.31558/2307-2318.2025.4.8> Особистий внесок полягає у розробці концептуальної моделі оцінки факторів впливу на стан продовольчої безпеки.

6. Скомаровський В. В. Державне регулювання системи продовольчої безпеки в аспекті економічно стійкої моделі розвитку. Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій. 2026. № 1(19). С. 109-123. URL: <https://doi.org/10.32750/2026-0110> (журнал категорії «Б»).

7. Скомаровський В. В., Чеботок В. В., Пушненко А. С. Підходи визначення сутності стійкості економічних систем. Сталий розвиток економіки, підприємств та суспільства [Електронний ресурс]: матеріали II Міжнар.наук.-практ. конф., Івано-Франківськ, 10-11 квітня 2025 р. Львів: Видавець Кошовий Б.-П.О., 2025. 1023 с. С. 122-124. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15383186> Особистий внесок полягає у визначенні наукових підходів з розгляду категорії «економічна стійкість».

8. Скомаровський В. В. Структурно-логічна схема забезпечення продовольчої безпеки в умовах глобальної нестабільності. Наука, освіта і

суспільство в умовах змін: виклики та інновації: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції. Кременчук: ЦФЕНД, 2025. 256 с., С. 128-132. URL: <https://www.economics.in.ua/2025/10/10.html>

9. Скомаровський В. В. Державне регулювання системи продовольчої безпеки держави в аспекті економічно стійкої моделі розвитку. Особливості інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції, 12 грудня 2025 р. Київ: МДУ, 2025. 118 с., С. 25-29. <https://mu.edu.ua/storage/MSU/pages/conferences/2025/Особливості інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір.pdf>

10. Скомаровський В. В. Стан фізичної доступності продовольства для населення України. Економіка, фінанси, облік та право в умовах глобалізації: сучасний стан, тенденції та перспективи: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції. 24 лютого 2026 р. Житомир: ЦФЕНД, 2026. 129 с. С. 31-34. <https://www.economics.in.ua/2026/02/24.html>

11. Скомаровський В. В. Принципи забезпечення продовольчої безпеки у контексті реалізації цілей сталого розвитку. Економіка України в умовах війни: виклики, ризики та можливості: збірник матеріалів кругло-го столу. 05 червня 2026 р. Чернігів: НУ «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, 2026, 80 с. С. 35-38.

Наукові публікації здобувача відповідають вимогам пп. 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44).

Результати дисертації повною мірою висвітлені у зазначених публікаціях.

Науковий рівень дисертації відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44; дисертація містить нові науково обґрунтовані результати, що мають істотне теоретичне і практичне значення для

розвитку економічної науки та вдосконалення державної політики у сфері забезпечення продовольчої безпеки України.

Фактів порушення академічної доброчесності в роботі не виявлено.

На підставі вищезазначеного дисертацію Скомаровського Владислава Володимировича на тему «Забезпечення продовольчої безпеки як базису економічної стійкості України» рекомендовано до захисту на підставі п. 13 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, у спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка».

Висновок складено за результатами публічної презентації здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення на засіданні кафедри менеджменту та поведінкової економіки (протокол № 5 від 05.10.2026 р.).

Головуючий:

завідувач кафедри
менеджменту та поведінкової економіки
Донецького національного
університету імені Василя Стуса,
д. е. н., професор

Ольга ДОРОНІНА

